

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

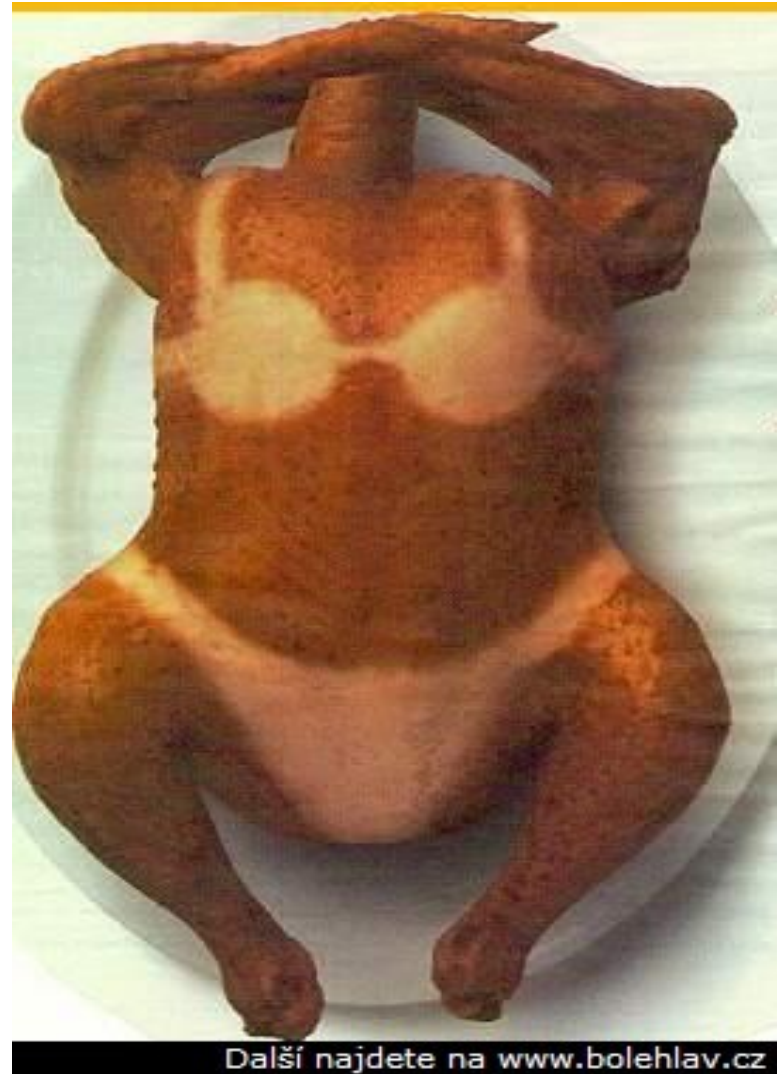
Ústav lázeňství, gastronomie a turismu

Členění drůbeže

Domácí drůbež dělíme:

hrabavá drůbež

vodní drůbež

Chemické složení - bílkoviny

- Ve srovnání s ostatními jatečnými masy je lehce stravitelné, vykazuje nižší energetickou hodnotu a vyšší obsah hodnotných lehce stravitelných **bílkovin** (obsahují aminokyseliny).
- Bílá svalovina má vyšší procento bílkovin než tmavá. Nižší obsah bílkovin má proto vodní drůbež, obzvláště je-li vykrmená.

Chemické složení – tuk

- Tuk je zastoupen minimálně. Kuřecí prsa 1,5 % tuku, kuřecí sval stehení až 5 % tuku. Množství tuku ovlivňuje strava a věk drůbeže. Šest až sedm týdnů staré kuře obsahuje průměrně 3,5 – 5 % tuku. Nejvíce tuku se nachází pod kůží, ve střevech a žaludku.
- Tuk u drůbežího masa vykazuje nižší podíl cholesterolu než tuk např. vepřový a to až o 70 %.

Chemické složení – ostatní

- Drůbeží maso je bohaté na draslík, fosfor a železo podporující srdeční činnost a tvorbu krve.
- Minerální látky ve svalovině jsou obsaženy 1 – 1,5 %.
- Minimálně je zastoupen i vitamín A a B. Bílé kuřecí a krůtí maso obsahuje i vitamin PP – niacin (Kyselina nikotinová)
Nedostatek této kyseliny může způsobit poruchy i ovlivnit duševní činnost.

Spotřeba drůbežího masa

- Celkový podíl drůbežího masa na spotřebě ve světě dosáhl téměř 30 %
- 2/3 celosvětové spotřeby mají na svědomí tyto části světa :

USA, Brazílie, Čína a Evropská unie, kde jsou ale mezi jednotlivými státy značné rozdíly.

Odhaduje se, že na světě je chováno 20 miliard brojlerů; z toho 24% v USA, 18.5% v Číně, 14% v EU (na zbytek světa pak připadá 43,5%)

Členění drůbeže

- Hrabavá – slepice, kuře, kohout, kapoun, krůta, krocán, perlička, holub

Velkochovy jsou zaměřeny hlavně na brojlerů - kuřata a krůty

- Vodní - kachna, husa

Velkochovy zaměřeny v ČR hlavně na kachny, husy převážně dovážíme.

Zpracování drůbeže

Jednotlivé úkony předběžného zpracování :

- Zabití – pozvolným vykrvácením má vliv na kvalitu masa
- Kuchání – vyháčkování
- Škubání peří – spaříme horkou vodou
- Čištění kůže – pinzetou a opalováním (kachny)
- Opláchnutí – pod studenou tekoucí vodou

Kuře opláchneme...

Drůbež ve veřejném stravování

- Do restaurace kupujeme drůbež již zpracovanou, často i vykostěnou v chlazené nebo mražené podobě.
- Pokud bychom chtěli zabíjet a kuchtat, musí k tomuto účelu mít podnik zvlášť určenou bourárnu masa.
- Chlazené maso je chutnější, ale náchylné na dobu spotřeby. Mražené maso může být „vypálené“ dlouhodobým skladováním a je nutno v kalkulaci počítat s odpadem z rozmražení.

Hrabavá drůbež

plemena kura domácího pocházejí
pravděpodobně z KURA DIVOKÉHO a jeho
variet (KUR BANKIVSKÝ)

tento lesní pták žije dodnes
divoce v oblasti jihovýchodní
Asie

KUR DOMÁCÍ

Vznikl domestikací kura divokého,
případně z některých jeho variet

Chová se hlavně kvůli produkci kuřecího
masa a pro vejce

KUŘE

- Je nejčastější drůbeží maso na našem jídelníčku. Levná výroba přináší i nekvalitu. Poráží se 5-6 ti týdenní kuřata. Drůbež je překrmována a špatné hygienické podmínky chovu jsou příčinou dávkování antibiotik, které dále nese maso s sebou. Přesto je kuře považováno za oblíbené a dietní maso, tuk je obsažen pouze v kůži.
- Má široké využití v minutkové, studené i tradiční kuchyni. Výtěžnost cca 43 %. Váha kuřat je asi od 800 g do 1 600 g.
- Do hotelových restaurací se dodává i tzv. baby kuře cca 450 g .

BABY KUŘE

POULARD

Podle zkušeností kulinářských odborníků je dospělá slepice nejchutnější v hmotnosti od 1,5 do 3 kg. Za nejlahodnější se považuje tzv. poulard.

Jde o mladou, speciálně krmenou slíпку, která si ještě zachovává křehkost a jemnost kuřecího masa, ale její svalovina je už chuťově mnohem výraznější. Nejlepší základ pro silnou polévku se zase připravuje z tzv. poule, slepice staré 12-15 měsíců.

BROJLER

Byl původně chápán jako kuře (mládě kura domácího) obojího pohlaví o hmotnosti 1,5 kg při porážce v rychlovýkrmu

V současnosti se tímto pojmem míní obecně zvířata produkovaná rychlovýkrmem

Při výkrmu brojlerů se z hlediska ekonomiky provozu hledí na snižování doby výkrmu, zvyšování konverze živin a zvyšování váhy zvířat

Poráží se 5-6 ti týdenní kuřata. Drůbež je překrmována a špatné hygienické podmínky chovu jsou příčinou dávkování antibiotik, které dále nese maso s sebou.

Velkochovy brojlerů

Brojler

Poulard

BIO KUŘE

Bio kuře je chováno tradičním způsobem, tedy odlišně a také více nákladné než běžné kuře. Vložená energie ale stojí za to, protože celý postup respektuje welfare (pohodu) zvířat a výsledný produkt neobsahuje chemické látky, které by mohly být člověku škodlivé.

Bio kuřata jsou krmena výhradně bio stravou, mají možnost pohybu ve volném prostoru na čerstvém vzduchu.

KAPOUN

Je vykleštěný kohoutek do stáří jednoho roku. Dosahuje často váhy až 2,5 kg. Pro svou masitost, chutnost a tučnost se zvláště dobře hodí k dušení a pečení tak jako mladá kuřátka. Vyžaduje však delší tepelnou úpravu.

Jeho maso je ceněno obzvláště ve francouzské kuchyni a může dosáhnout až dvojnásobné váhy kohouta
(6-7 kg)

KAPOUN

KOHOUT

Maso na našem trhu poměrně nedostupné.

Zpracování podobné jako u slepice, především dušením a vařením.

Mladé kusy lze i péci, obvykle špikované slaninou a za vydatného podlévání.

(vhodnější je **kapoun**).

KOHOUT

SLEPICE

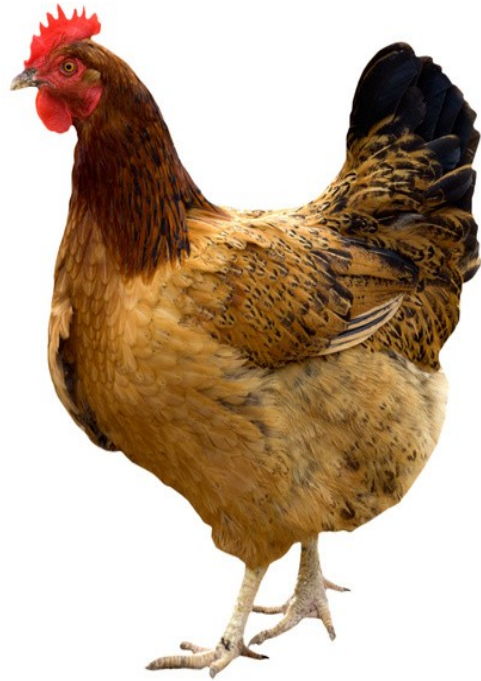
Je pro tužší maso zpracovávána především dušením a vařením.

Doba technologického zpracování je až dvakrát delší než u kuřete.

Maso využíváme ve studené kuchyni a k přípravě tradiční české kuchyně.

Její konzumace není u spotřebitelů příliš oblíbená a využití masa je především na vývar C.

SLEPICE

MINIMÁLNÍ JATEČNÍ VĚK DRŮBEŽE

u kuřat:	81 dní
u kapounů:	150 dní
u pekingské kachny:	49 dní
u pižmové kachny: (kachny)	70 dní
kačeři	84 dní
u perličky:	94 dní
u husy a krůty:	140 dní

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ

V ČR je chov drůbeže u ekologických zemědělců(EZ) málo rozšířen

Podmínky chovu musí respektovat nároky drůbeže, každý druh má své požadavky, které musí chovatel splnit, aby byl chov úspěšný

Drůbež musí mít prostor k hrabání, ke snášení vajec do hnízda, popelení se, možnost hřadování a celodenní přístup do výběhu

Výběhy by měly být kryty vegetací, která poskytne vhodný úkryt

Základním pravidlem je chov drůbeže v chovných skupinách – hejnech, např. hejno slepic tvořeno 8-50 kusy na 1 kohouta

EKOLOGICKÝ CHOV

Křepelky se chovají v páru

Drůbež musí být krmena opět jen produkty ekologického zemědělství

Chov drůbeže k produkci masa má menší nároky na vybavení chovného zařízení než chovy zaměřené na produkci vajec

Certifikát se ekofarmám dává na dobu 15 měsíců, poté musí zemědělci znovu zažádat o kontrolu

Poptávka zatím převyšuje nabídku

Některé studie uvádějí, že vejce z ekologického zemědělství mají oproti vejcům z jiných chovů vyšší nutriční hodnotu

KRŮTA DOMÁCÍ

Byla domestikována již indiánskými kmeny dávno před příchodem Evropanů z mexické formy krůty divoké.

KROCAN DOMÁCÍ

KROCAN DOMÁCÍ

Domestikace krocana divokého byla zahájena už před 3000 lety.

Krocani byli chováni pro maso, kosti k výrobě nástrojů, kvůli ozdobnému peří a v neposlední řadě jako obětní zvířata.

Ve velkochovech se krůty vykrmují v halách na podestýlce, výkrm samců a samic bývá oddělený, protože krocani se vykrmují déle, dosahují dvojnásobné jateční hmotnosti a mají lepší konverzi krmiva než krůty.

KROCAN DOMÁCÍ

- Dnes se na maso chovají výhradně krůty a jateční váha nepřesahuje obvykle 6 kg (po vykuchání 4 kg) V domácím chovu je schopna krůta dosahovat běžně přes 15 kg a krocan 22 – 25 kg. Maso je považováno za velmi kvalitní a chuťově pestré.
- Hovoří se o 7-mi druzích mas. Obvyklá úprava pečením, často protýkání a nadívání. Za svůj národní pokrm jej považují Američané (původně protestantská víra).

KŘEPELKA OBECNÁ

PERLIČKA DOMÁCÍ

KACHNA DOMÁCÍ

KACHNA PIŽMOVÁ (čínská)

KACHNA POMOŘANSKÁ

INDICKÝ BĚŽEC

HUSA DOMÁCÍ

HUSA ČÍNSKÁ (domestikace husy labutí)

HUSA NILSKÁ (domestikace 2500 let)

Slezská univerzita v Opavě

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

Ústav lázeňství, gastronomie a turismu

Vypracoval: Mgr. Alexandr Burda